



A l'esquerra, José Luis Corcuera ministre de l'Interior. A la dreta, Pascual Sala, president del Consell General del Poder Judicial. Durant aquesta setmana s'han llançat l'un a l'altre dures acusacions respecte a la política de permisos penitenciaris.

RAFA GIL

religió mormona, però ho van deixar. La matriarca dels Anglés vol ara viure tranquil·la a Catarroja amb Enrique, Carlos i Mauricio. "Enrique no està gens bé, es va colpejar al cap quan era un nen [els veïns opinen que va ser una sobredosi d'al·lucinògens diversos] i es va quedar mig boig. Ricardo pot apanyar-se-les sol, com les meues filles. Els altres, els vull ben lluny. Sols demane ajuda i comprensió".

ANTONIO, L'AMABLE

L'Anglés més conegut, Antonio, és definit per antics companys de presó com una persona "de bon tracte, amable i callat. Molt preocupat pel seu aspecte, narcisista i primmirat. No llegia molt bé, però era molt espavilat i intel·ligent, a més d'un bon electricista". En un primer moment cap d'ells el va creure capaç de ser l'autor del crim d'Alcàsser, tot i que, recorden "li agradaven molt les xiquetes jovenetes que eixien a la televisió; era l'única debilitat, perquè, tot i que traficava, mai va estar enganxat i ni fumava ni bevia".

El mateix tracte amable recorda gent del poble veí de Catadau, on ell i el seu germà Roberto visqueren durant un temps en una caseta de la muntanya. "Vivien apartats, però baixaven sovint al poble i feien una vida normal. Un dia els va baixar un home gran amb el seu cotxe, perquè no tenien la moto que usaven normalment. Li digueren que estaven molt malament, perquè no podien menjar i un veí els va deixar mil pessetes a cadascú. Un més després, Antonio Anglés anà a tornar-li-les". De ser una persona anònima, és considerat ara el gran criminal de la crònica negra.

Joan M. Oleaque/
J. Sebastià

Les responsabilitats perilloses

La tragèdia d'Alcàsser ha posat en qüestió l'oportunitat de concedir permisos penitenciaris. Però més que propiciar un debat entre les diferents instàncies responsables, la crispació ha desembocat en una nova batalla entre el govern i el poder judicial.

Antonio Anglés, un dels presumptes assassins de les xiquetes d'Alcàsser, va sortir de la presó Model de València amb un permís atorgat el 5 de març de 1992. I ja no va tornar-hi. Durant vuit mesos, Anglés havia sovintejat el seu domicili a Catarroja. Ningú, però, no l'havia anat a buscar.

No és el primer cas. Mesos enrere un episodi semblant havia succeït a Galfícia. L'1 d'octubre de 1992, José Maria Real va ser atrapat com a presumpte autor de la violació i mort de María del Carmen Rivas, una nena de 9 anys. Real, de 23 anys, havia perpetrat el crim el 16 de setembre, quasi tres mesos després d'haver sortit en llibertat condicional. Havia complert 6 anys d'una condemna de 12 anys per haver violat una altra nena el 1985.

El juny del 1992, Juan Manuel Valentín Tejero era detingut per haver violat i mort la nena de nou anys Olga Sangrador, a Valladolid. Valentín tenia un permís de sis dies mentre complia condemna per robatori, violació, exhibicionisme i abusos desonestos.

La dimensió que ha agafat la tragèdia d'Alcàsser ha fet esclatar de nou l'afer dels permisos penitenciaris. A cop calent, la gent clamava venjança, després exigia justícia, més tard exigiria responsabilitats.

Per si de cas, el ministre de l'Interior, José Luis Concuera, era el primer a posar-

se a la trinxera de defensa. Disparava, com fa sovint, la seva artilleria pesant de frases blindades. "Els experiments els faig a casa i amb gasosa", deia a València dilluns passat. Així situava la pilota en camp contrari: el poder judicial. Corcuera afegia que la policia estava farta de detenir sempre els mateixos delinqüents i que això passava perquè "els detinguts entren per una porta i surten per l'altra". L'ambient de crispació que es vivia a Alcàsser, extensible a tot l'estat, era la coartada perfecta per al desplegament verbal del ministre.

Els jutges no van tardar a contraatacar. El seu principal argument és que en qualsevol concessió d'un permís, el jutge sempre es basa en els informes dels centres penitenciaris, tot aplicant la llei. Pascual Sala, president del Consell General del Poder Judicial, es defensava de les amenaces del ministre Corcuera dient que voler substituir els jutges per funcionaris era impossible en un estat de dret.

L'Associació Jutges per a la Democràcia també va acusar el ministre de l'Interior d'utilitzar el clima creat pels fets d'Alcàsser amb la intenció de substituir el control judicial per l'administratiu i així intentar posar remei a presumptes ineptituds judicials. Es buscaven responsables molt de pressa, sense tenir en compte els objectius d'una política penitenciària innovadora ni tampoc els recursos amb què es fa. Les previsions continuen sent el lloc on es tanca allò que no es vol veure.

Lluís Miquel Romero, degà dels jutges de València i responsable de l'acusació particular en el crim d'Alcàsser, va declarar a EL TEMPS: "La polèmica ha posat en



L'interior de la presó de Picassent (l'Horta). Fonts penitenciàries creuen que les noves normes de tramitació de permisos per als reclusos poden ser negatives. RAFA GIL

evidència alguns errors de l'actual sistema. El ressò del judici, quan aquest se celebri, espere que contribuirà a trobar-hi solucions.”

LA VIA DELS PERMISOS

Des del 1979, en què va entrar en vigència la Nova Llei d'Organismes Penitenciaris, els jutges intervenen de manera decisiva en la tramitació de permisos i beneficis penitenciaris. Així es pretenia normalitzar un seguit de procediments que durant la dictadura es feien arbitràriament.

El procediment ordinari per aconseguir un permís s'inicia amb la sol·licitud del reclus. Aquesta passa a la Junta de Tractament, integrada per psicòlegs i tècnics del centre penitenciar que estudien el cas i decideixen fer-ne un informe favorable o no. Si la sol·licitud va endavant, passa a la Junta de Règim del centre, que és qui diu si l'intern pot sortir o no. Una vegada la Junta de Règim emet el seu informe, si és favorable, el qui decideix finalment és el jutge de vigilància penitenciària.

El novembre de 1988, el director general d'Institucions Penitenciàries, el valencià Antoni Asunción, va enviar una circular a tots els centres penitenciaris: per tal de tenir un major control dels permisos de sortida per a presos, algunes de les sol·licituds havien de passar per la direcció general abans de ser aprovades pel jutge de vigilància penitenciària corresponent. Els permisos que havien de rebre aquest control administratiu addicional eren els sol·licitats per interns amb més de 18 anys de condemna, els de delictes d'homicidi, assassinat, violació o d'especial rellevància

social, i finalment, els membres de bandes armades o organitzacions delictives. Aquest era el primer pas del govern per filtrar la tramitació de permisos i per tant, un obstacle més per a la decisió final del jutge. En aquest cas, però, l'avís de l'administració no era vinculant per ell.

Després dels fets d'Alcàsser, Corcuera ha amenaçat de posar més traves al poder dels jutges penitenciaris. D'una banda, el govern pretén que els criteris sobre permisos i qualificació de reclusos passin a tenir rang de llei. De l'altra, el govern pot fer que la decisió final d'un permís recaigui sobre la Junta de Règim de cada presó. Si qualsevol d'aquestes dues mesures s'aplica, l'administració passarà a ser la que decideixi finalment com és qualificat cada pres i si pot accedir a permisos o no. Els jutges, doncs, serien exclosos del procés.

Totes dues mesures són vistes amb força prevenció en alguns centres penitenciaris, sobretot en els que creuen que la política de permisos forma part del procés de rehabilitació del pres. En aquest sentit, es tem una congelació de permisos important.

Segons fonts d'un centre penitenciar a les quals EL TEMPS ha tingut accés, “la dificultat per tramitar permisos a reclusos podrà començar des d'ara mateix si en cadascun dels expedients es decideix que el fiscal penitenciar pugui fer un informe negatiu que sigui vinculant per al jutge”. Segons aquestes mateixes fonts, les traves més importants vindran d'un altre costat: “A partir d'ara ens poden exigir més proves psicològiques i intervenció de més tècnics, amb la qual cosa, la tramitació d'un permís serà molt llarga i difícil”. I afegeixen: “La pressió, la conflictivitat a la

presó, augmentarà. Ara mateix, un intern que compleix una condemna de quatre anys, quan porta vuit mesos complerts, ja pot obtenir un permís. Des d'ara, potser no podran tenir-lo si no han fet un any i mig”.

L'enduriment de mesures, que en alguns centres serà considerat necessari, per a determinats equips de direcció amb un tarannà i filosofia de treball més oberts representarà perdre anys de feina i de fidelitat a una línia d'actuació.

TORNEN GAIREBE TOTS

Antonio Anglès es va escapar gràcies a un permís. La fugida durant un permís és un fenomen que, malgrat que les xifres cada vegada reflecteixen com a menys important, és preocupant. Segons fonts de la Direcció General d'Institucions Penitenciàries, l'any 1992, només l'1,78% dels reclusos de segon grau que van obtenir permisos no van tornar a la presó. Aquest percentatge augmenta fins al 6,52% si agafem els presos considerats perillosos. Antoni Asunción va declinar fer cap declaració sobre aquestes xifres. En canvi, fonts del seu departament van comentar a EL TEMPS que “la Direcció General considera que els permisos a reclusos són beneficiosos”, i van afegir que “malgrat que l'administració no vol immiscir-se en les responsabilitats dels jutges, és clar que la decisió d'un jutge sempre és subjectiva, és a dir, el jutge interpreta la llei segons el seu criteri”.

Al Principat de Catalunya, que té competències de gestió de centres penitenciaris, les xifres són una mica més baixes. El 1992, d'un total de 11.935 permisos concedits en va fallar només el 0,9%. És a dir, menys d'un reclus de cada cent no va tornar al seu centre després d'un permís penitenciar.

En declaracions a EL TEMPS, el conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya Antoni Isac, es va mostrar favorable a la política de permisos i va afegir que “per un fet concret com aquest d'Alcàsser, no es pot deixar de mirar el conjunt, que globalment és força bo, malgrat que aquests dies algú hagi tingut interès a fer veure que no és així. Però, malgrat que els resultats siguin bons en conjunt, això no vol dir que no es puguin millorar”. Les declaracions del conseller volen incidir en la necessitat de prestar més atenció al sistema penitenciar. Caldria evitar que la polèmica suscitada aquests dies caigués en un pou sense fons i, al capdavant, acabés oblidada en piles de diaris vells.

Xènia Busse